

hissing nemen.
ngaap op ons
et werk gaan.
en bidden, tot
de deputaten
men, deze zich
Generale Sy-
men, dat niet
bereid.

de door de Syn-
nim mandaat
waarop zij het
Geref. Kerk

van de Chr.
van 1937, be-
n om met de

een bezwaar,
i op het Rap-
i 1937, bevat-
n de gronden
lijke Geref-
Gereformeerde

ta, Art. 89):
met de op-

lijke Geref-
ent verkla-
de ingebrachte
haar daartoe
..

m onze depu-
ren van offi-
indien "blijken
hristelijke Ge-
weg met ons
de Christe-
elen, was te

ke correspon-
tussen de
ze Kerken tot
te voorkomen,
te benoemen
te mondelinge
gedachtenwis-

telde de com-
n:

oorstellen van
van Overijssel
id-Holland, en
et zoeken van
oord en daad
Woord en de

ren (o.a. Joh.
:3-6) en door
art. 28 van de
naar kerkelijk
oor één Geest
eloof belijden;

Vaderen, die
of Wederkeer"
te willen uite-
lidmaten en
p Gods Woord

ale Synode na
Vrijmaking of
ook voor de
vordt: „bereid
kan, gemeene-
e in de eenige
n Gods is, met
n aangenomen
dening, op dat

n voorshands
te zoeken met
die met ons
ord en de Drie
e in den weg
le na te gaan,
erdeelt, en ge-
nder den zegen
jk samenleven.
ndt de Synode
Gereformeerde
n wil met ons
dat door beide
met opdracht,
ij schriftelijk
plegen, en aan
vindingen rap-
stellen te doen,
het antwoord
meerde Kerk.

harerzijds een 8-tal deputaten met zoodanige op-
dracht.

Deze conclusies zijn met kleine toevoeging —
die hier is opgenomen — na een zeer interessant
debat aanvaard. Het was een mooie avond, en de
assessor sprak uit aller geest, toen hij in het dank-
gebed de begeerte uitsprak dat het nu niet bij
een besluit zou blijven, doch dat er gewerkt
zou worden.

OVER „1905”.

Ter synode waren ingekomen een drietal stukken,
welke betrekking hebben op de verklaring door de
synode onzer kerken van het jaar 1905 blijkens
art. 158 harer Acta afgelegd.

Het eerste stuk was van de part. synode van
Overijssel en Gelderland en behelste het voorstel
„de verklaring van 1905 niet langer in te trekken”.

Deze synode grondde haar voorstel op de vol-
gende overwegingen:

a. omdat „haar terminologie noch Schriftuurlijk
noch confessioneel is”;

b. omdat de verklaring „innerlijk tegenstrijdig”
is, en

c. omdat zij „de hereeniging verhindert met alle
Kerkformaties, die zich met woord en daad stellen
op de basis van Gods Woord, zooals dat beliden
is in de Gereformeerde belijdenisgeschriften”.

Het tweede stuk was van de particuliere synode
van Zuid-Holland „naar aanleiding van het voor-
stel van de part. synode van Overijssel en Gelder-
land” om „de verklaring van 1905 in te trekken”.

En het derde stuk was een voorstel van de
classis Groningen, dat de Generale synode „een
commissie zal benoemen om het voorstel Overijssel-
Gelderland inzake 1905 eens grondig te onderzoeken,
met tijdige toezending der rapporten aan de kerken”.

De rapporterende commissie, die we — evenals
inzake de kwestie-Chr. Geref. Kerk — hier weer
grootendeels aan het woord laten en waarvan de
C Vonk woordvoerder was, begon met een opmer-
king over het motief ontleend aan „de hereeniging
met alle kerkformaties die zich met woord en daad
stellen op de basis van Gods Woord, zooals dat
beliden is in de Gereformeerde belijdenisgeschrif-
ten”. Zij had zeker waardeering voor dit motief.
Wanneer straks bij samenspreking met anderen
mocht blijken, dat een oude steen des aanstoots
was uit den weg geruimd, zouden we ons daarover
stellig mogen verheugen. Toch zullen we ons moeten
wachten voor den schijn van ons door een nuttig-
heidsmotief te laten beheerschen. Ook
al zou er, om concreet te spreken, geen Christelijke
Gereformeerde kerk bestaan, zoo zouden de ver-
zoeken tot deze generale synode gericht, zich uit
te spreken over de in 1905 afgelegde verklaring,
nog wel ter dege zin hebben en, indien billijk be-
vonden, dienen te worden ingewilligd.

Vervolgens legde de commissie zich de vraag
voor, of het noodig was, dat eerst door onze gene-
rale synode een commissie werd benoemd, welke
tot taak zal hebben „het voorstel Overijssel-Gelder-
land inzake 1905 eens grondig te onderzoeken, met
tijdige toezending der rapporten aan de kerken”, al-
vorens zij inzake de verklaring van 1905 een uit-
spraak zal doen.

De noodzakelijkheid van het instellen van zulk
een studietoelichting en rondzending van haar rap-
port aan de kerken zag de commissie niet in. Zij
herinnerde aan het uitvoerig onderzoek naar ge-
schiedenis, karakter en bedoeling der Utrechtsche
verklaring van 1905, hetwelk door prof. Holwerda,
prof. Veenhof, dr R. J. Dam was ingesteld. Zij wees
er op, dat van dit voortreffelijk werk in onze ker-
ken alom ernstig kennis is genomen. Reeds daarom
zou haars inziens een besluit betreffende de ge-
noemde verklaring, indien het door de generale
synode van dit jaar genomen werd, niet overijld
genoemd kunnen worden. Maar zij wees bovendien
naar de eigen Acta onzer synode van 1905, waar-
uit karakter van en bedoeling met de toen afge-
legde verklaring gemakkelijk zijn te kennen.

Uit de Acta der generale synode van De Gerefor-
meerde Kerken gehouden te Utrecht in het jaar
1905 blijkt immers duidelijk, dat met het afleggen
van de in art. 158 opgenomen verklaring, niets
anders is bedoeld dan in de spannende
situatie van die dagen zekere onrust
weg te nemen. Zoo sprak reeds bij de opening der
synode de voorzitter der roepende kerk den wensch
uit, dat „alle woeling en twisting hier haar einde
mochten nemen”. De commissie, welke inzake de
geschillen over het dusgenaamde „infra- en supra-
lapsarisme”, de dusgenaamde „eeuwige rechtvaardig-
digmaking”, de dusgenaamde „onmiddellijke weder-
geboorte” en de dusgenaamde „veronderstelde
wedergeboorte” had te dienen van praeadvies, sprak
als haar oordeel uit, en blijkens art. 124 der Acta
was zij daarin geheel eenstemmig, dat „het noch
noodig noch wenschelijk is voor een Generale Syn-
ode om over deze geschillen een definitieve uit-
spraak te doen, ja zelfs dat een Synode dit niet

doen kan of mag”, zie bladz. 206 der Acta alsmede
bladz. 207, waar dit oordeel nog tweemaal wordt
herhaald. Allermint werd dus voorgesteld een oor-
deel uit te spreken aangaande de Leer. Zelfs
werd er voor gewaarschuwd toch geen veroordee-
ling te geven van eenig gevoelen bij de genoemde
leergeschiedenissen betrokken. Wel werd de raad
gegeven een „korte verklaring” te geven, doch
alleen „ter geruststelling van de consciëntien en om
alle eenzijdigheid in het voorstellen van sommige
leerstukken te voorkomen”, Acta bladz. 206. Doch
ook dan was vooraf nog het voorbehoud aanbe-
volen, en dit voorbehoud is blijkens art. 157 der
Acta later door de synode overgenomen, dat „de
libertas prophetandi”, welke door „onze Gerefor-
meerde kerken” „in alle landen en in alle tijden
ten opzichte van deze geschillen” was „gehand-
haafd” zou blijven bestaan, Acta bladz. 206. En
ten overvloede heeft blijkens art. 149 der Acta een
lid dezer praeadviseerende commissie in openbare
zitting de verklaring afgelegd, dat hij het rapport
dezer commissie alleen voor zijn rekening wilde
nemen, omdat het ten doel had onrust te stillen
en vrede te stichten, of, zooals hij het woordelijk
uitdrukte, „dat hij het rapport mede ondertekend
had, alleen omdat hij daarin een grondslag tot
pacificatie wenschte te zien”.

Wanneer — aldus nog steeds het rapport — deze
generale synode dus handelt in den geest van art.
46 der kerkenordening en eenvoudig kennis neemt
van hetgeen door haar voorganger in het jaar
1905 „afgehandeld” is, zoo zal het haar duidelijk
zijn, dat laatstgenoemde synode niet genomen heeft
een besluit betreffende de leer, evenmin ten aan-
zien van eenig gevoelen, bij de toenmalige leer-
geschiedenissen betrokken ten principale uitspraak heeft
gedaan, doch slechts een pacificeerende verklar-
ing heeft afgelegd, teneinde de beroering, welke
naar aanleiding van deze leergeschiedenissen in onze
kerken verwekt was, te bedaren.

Dat de verklaring van 1905 het bovenomschre-
ven karakter droeg en de zooeven genoemde be-
doeling had, wordt voorts bevestigd door hetgeen
in de jaren kort na 1905 is geschied. Meer dan
eens heeft iemand zich veroorloofd openlijk critiek
op deze verklaring te oefenen, maar dat hij des-
wege werd bemoeilijkt of ook maar door een kerke-
lijke vergadering ter verantwoording werd geroep-
en, is ons niet bekend. Ongetwijfeld zouden, in-

dien de verklaring van 1905 bedoeld was als een
kerkelijk stuk van confessioneel gezag, de kerke-
lijke vergaderingen van nalatigheid in haar dienst
niet vrij te pleiten zijn geweest. Gezien echter het
ware karakter der Utrechtsche verklaring was
dit thans niet het geval.

Trouwens niet alleen blijkens haar zooeven be-
schreven ontstaan-geschiedenis en haar latere
wederwaardigheden, maar ook blijkens haar inhoud
is de verklaring van 1905 geenszins zulk een ge-
schrift van confessioneelen aard geweest. Zoo zijn
b.v. termen als objectief en subjectief, welke aan
het wetenschappelijk spraakgebruik zijn ontleend,
in een belijdenisgeschrift zeker niet op hun plaats.
Zoo wordt omtrent Gods Woord in Rom. 4:25
en omtrent onze Nederl. Geloofsb. in Art. 20 een
stellige uitspraak gedaan, welke zacht gezegd, aan-
vechtbaar is. Zoo wordt in de punten 3 en 4 der
Utrechtsche verklaring het woord „wedergeboorte”
in geheel anderen zin gebruikt dan in Zondag 3
en 33 van den Heidelberg. Catechismus, in art. 24 en
35 van de Ned. Geloofsb. en in hoofdstuk
III-IV der Dordtsche Leerregels. Zoo is de uitdruk-
king „volgens de belijdenis onzer Kerken” in punt
4 bepaald onverantwoord. En zoo heeft geheel het
4de punt op sommigen niet zonder reden den in-
druk van tegenstrijdigheid gemaakt. De synode
van Overijssel en Gelderland heeft — nog steeds
sprekt het rapport — onzes inziens gelijk, wanneer
zij de taal door de Utrechtsche verklaring gespro-
ken vraakt als niet Schriftuurlijk noch confes-
sioneel. Ook dit feit bevestigt hetgeen uit de acta van
1905 zelf te leeren valt, n.l. dat we in de verklar-
ing der synode van dat jaar niet te doen hebben
met een Gereformeerde confessie, welke een klare
echo doet hooren van de Waarheid Gods, de Heilige
Schrift.

De commissie meende goed te doen door aller-
eerst nadrukkelijk op dit karakter der Utrechtsche
verklaring, gelijk het gekend wordt uit Acta, ge-
schiedenis en inhoud, te wijzen. Alvorens, zoo zei
de rapporteur, nog steeds hier aan het woord, al-
vorens wij ons van iets losmaken, behooren wij
immers ter dege te zien waarvan wij ons los-
maken. Een dier, dat men zich heeft aangeschaft
als ezel, kan men niet afschaffen als paard. Van
iemand, die in ons huis verkeert als dienstbode,
kan men niet scheiden als van zijn echtgenoot.
Of het zou moeten zijn, dat men inmiddels met haar

VOOR DE KERKERADEN

We beloofden een lijst te geven van studenten, die volgens het jongste synode-besluit na sluiting
van den cursus (dus binnen eenige weken) gerechtigd zijn (behoudens onderzoek) tot het
spreken van een stichtelijk woord. Hier volgen de namen en adressen:

Adres te Kampen:		Vacantie-adres:
A. H. Algra	Vloeddijk 104	Huizumerlaan 30, Leeuwarden.
D. Deddens	Spoorkade 7 (idem vac.-adres)	
J. v. Dijk	Vloeddijk 82	Akkerstraat 26, Groningen.
J. v. d. Haar	Geerstraat 5	Prof. Ritsma Boelaan 22, Utrecht.
J. Kamphuis	Okmastraat 21	Nootweg D 150, Loosdrecht.
C. v. Leeuwen	Okmastraat 21	Händelstraat 6, Utrecht.
E. R. Postma	J. van Arkelstraat 66	Gagelplein 4, Den Haag.
G. Roukema	IJsselmuiden (idem vac.-adres)	
H. Scholte	J. van Arkelstraat 58	Talmastraat 5, Assen.
H. Scholten	Zuidhorn	Beukerlaan, Zuidhorn.
H. v. Tongeren	Cellesweg 16	Burgersdijkstraat 8, Katwijk.
J. R. Wiskerke	Schoolstraat 11	Valeriusstraat 115, Amsterdam (Z.).
M. H. Woudstra	Schoolstraat 11	West 161, Bergum (Fr.).
J. v. Benthem	Oudestraat („Groninger Toren”)	Molenstraat 299 B, Vollenhove.
K. Brining	Oudestraat („Groninger Toren”)	Dijkerlaan 10, Voorburg.
J. de Feijter	Wilhelminalaan 3	„Doornhof”, Axel.
P. v. Gulp	Fr. Maelsonstraat 22, Den Haag	Idem.
K. de Hoop	Koninginnelaan 87a, Groningen	Idem.
D. Los	Boelestraat 20, (p.a. fam. Buist)	Westende 91, Voorburg.
H. C. Overeem	Etn. Nieuwstraat (kapper v. d. Berg)	
W. G. Raven	Boschdijk 438, Eindhoven	Idem.
R. te Velde	Emmastraat 19	Boerendiep H 234, Stadskanaal.
P. Veldstra	J. van Arkelstraat 66	Dahliastraat 155, Enschede.
J. Verkade	Zuidweg 2, Vlaardingen	Idem.
H. Amelink Jr.		Looydijk 123, Bilthoven.
H. D. v. Herksen		Stationsstraat 85, Ermelo.
B. v. Riet		Wijngaardstraat 10, Goes.
H. J. Zwarts		Utrechtscheweg 43, Oosterbeek.
N. Bruin		Burgem, v. Oordstraat 9, Ermelo.
K. J. Dijkema		Ten Boer, Wigboldstraat 1.
J. Kok		Fabritiuslaan 45, Hilversum.
W. v. d. Lingen		Crezealaan 22, De Lier.
F. F. Pels		Boendalestraat 32, Den Haag.
P. Plaatsman		Spoorlaan 31, Nunspeet.
C. v. Venetie		Cobethstraat 61, Lelid.
F. v. d. Bos		Haagweg 795, Den Haag.
L. Moes		Moleneinde 24, Diever.
J. J. v. d. Hoek		Zuidhorn.
C. v. Kalkeren		Alkmaarderweg 257, Beverwijk.
K. J. Kapteijn		v. Lansbergstraat 2, Den Haag.
P. Plooy		Taludweg 14, Hilversum.
N. de Vries		Zuidhorn.

Wij weten niet, wie van de hier genoemden reeds ter zake contact had met de kerkelijke organen
voor onderzoek en evenmin wie van hen bereid is tot het spreken van een stichtelijk woord. De lijst
noemt alleen de gerechtigden. Laat de kerkeraden de lijst bewaren: we hebben
plaatsgebrek..... De volgorde is hier gekozen naar het aantal studie jaren. Tenslotte: de promovendi
zijn niet genoemd.